

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

Οι Ρωμαίοι άρχοντες

Consules: Ο ένας από τους υπάτους σε περίοδο πολέμου αναλάμβανε την ανώτατη στρατιωτική εξουσία και διοικούσε τον στρατό έξω από τη Ρώμη με δική του ευθύνη και πρωτοβουλία: είχε το *imperium*. Ο άλλος ύπατος παρέμενε στη Ρώμη.

Praetores: Το έργο των πραιτόρων μέσα στην πόλη (*praetor urbanus*) ήταν η απονομή της δικαιοσύνης, στο στράτευμα η διοίκηση τμημάτων υπό τις διαταγές του υπάτου.

Proconsules και Propraetores: Οι ύπατοι και οι πραιτόρες μετά το τέλος της ετήσιας θητείας τους στέλνονταν στις επαρχίες ως διοικητές ή πάλι στο στράτευμα με τον τίτλο *proconsules* και *propraetores*.

Quaestores: Οι ταμίες έχουν την οικονομική διαχείριση στη Ρώμη, στον στρατό, στις επαρχίες.

Tribuni plebis: Οι δήμαρχοι, που αρχικά εκπροσωπούσαν το λαό (*plebs*) που τους εξέλεγε ως προστάτες των δικαιωμάτων και συμφερόντων του από την αυθαιρεσία της ανώτερης τάξης και των αρχόντων, έχουν γίνει κι αυτοί μέλη της συγκλήτου κι έχουν αποκτήσει φιλίες και διασυνδέσεις με τους πατρικίους.

Censores: Οι τιμητές, που εκλέγονται κι αυτοί από το λαό, έχουν επί 18 μήνες κάθε πέντε χρόνια ως έργο, να περιφρουρούν την ηθική των αρχόντων και αρχομένων και να τιμωρούν όποιον έπεφτε σε σοβαρά παραπτώματα ανάλογα με την τάξη στην οποία ανήκε και τα αξιώματα στα οποία είχε ανέλθει: μπορούσαν να καθαιρέσουν κάποιον από συγκλητικό, να δώσουν ή να αφαιρέσουν το δικαίωμα του Ρωμαίου πολίτη.

Sacerdotes: Υπήρχαν διάφορα ιερατικά αξιώματα (*sacerdotia*). Επικεφαλής του επίσημου ιερατείου της πολιτείας ήταν ο ανώτατος αρχιερέυς (*pontifex maximus*).

Τα δύο Ρωμαϊκά κόμματα

Από άποψη ιδεολογικής τοποθέτησης οι συγκλητικοί διακρίνονται σε δύο μεγάλα κόμματα. Το ένα είναι προσκολλημένο στην παράδοση και απεχθάνεται τις αλλαγές. Είναι το κόμμα των αριστοκρατικών ή ολιγαρχικών (*optimates*). Το άλλο κόμμα είναι προοδευτικό, ακόμα και ριζοσπαστικό: σ' αυτό ανήκουν άνδρες ανήσυχοι με υψηλές φιλοδοξίες και πάντα πρόθυμοι για μικρές ή μεγάλες μεταρρυθμίσεις στο υφιστάμενο καθεστώς. Είναι το κόμμα των δημοκρατικών (*populares*).

Η τοποθέτηση του κάθε πολιτικού άνδρα σ' ένα από τα κόμματα αυτά δεν είναι πάντοτε σταθερή. Πάντως, ο Γ. Ιούλιος Καίσαρας, ο Σαλλούστιος, ο Κατλίνας ανήκουν στο δημοκρατικό, ο Κικέρων, ο Κάτων ανήκουν στο αντίπαλο στρατόπεδο των αριστοκρατικών.

Romani - Itali

Coloniae - Municipia - Provinciae

Ρωμαίοι πολίτες είναι αρχικά οι ελεύθεροι κάτοικοι της Ρώμης (*Romani*). Σιγά σιγά όμως, με την επέκταση των ορίων του κράτους, το δικαίωμα του Ρωμαίου πολίτη χορηγείται και στους κατοίκους και άλλων περιοχών της Ιταλίας (*Itali*). Ο Κικέρων λ.χ. δεν ήταν γνήσιος Ρωμαίος, αλλ' Ιταλός, και στις ψήφους των Ιταλών, και μάλιστα των Ιταλών που ανήκαν στην ιππική τάξη, χρωστούσε κυρίως την εκλογή του στο αξίωμα του υπάτου.

Έξω από τη Ρώμη υπήρχαν δύο τύποι ιταλικών κοινοτήτων: οι αποικίες (*coloniae*) και οι ισοπολίτιδες (*municipia*).

--Οι αποικίες διοικούνται σύμφωνα με τους Ρωμαϊκούς νόμους, αφού αποτελούνται από Ρωμαίους πολίτες που εγκαθίστανται ως άποικοι (*coloni*) σε περιοχές που επιλέγει η σύγκλητος. Είναι κυρίως απόστρατοι αξιωματικοί και οπλίτες (*veterani*) ή έμποροι που ανήκουν στις κατώτερες τάξεις.

--Οι ισοπολίτιδες είναι πόλεις συμμαχικές με τη Ρώμη, με

διοικητική και νομοθετική αυτοτέλεια, αλλά με πολλές υποχρεώσεις, ιδίως οικονομικές και στρατιωτικές, και χωρίς κανένα δικαίωμα ανεξάρτητης εξωτερικής πολιτικής: έπρεπε να υπακούουν τυφλά στην εξωτερική πολιτική της Ρωμαϊκής συγκλήτου.

--**Provinciae** Έξω από την Ιταλία οι υποταγμένοι λαοί είναι οργανωμένοι σε επαρχίες (**provinciae**) με διοικητές, τους οποίους ορίζει η σύγκλητος στην αρχή κάθε έτους από αυτούς που είχαν διατελέσει ύπατοι και πραιίτωρες. Δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο οι διοικητές αυτοί, μαζί με το επιτελείο τους, που το αποτελούσαν φιλόδοξοι νεαροί Ρωμαίοι, να συμπεριφέρονται βάνουσα και εκβιαστικά στους υπηκόους, οι οποίοι αναγκάζονται να στέλνουν απεσταλμένους στη Ρώμη και με τη μεσολάβηση του προστάτη τους (**patronus**) να ζητούν δικαστική δίωξη διοικητών τους.

Οι τρεις τάξεις Ρωμαίων πολιτών

Οι Ρωμαίοι πολίτες αρχικά διακρίνονταν σε δύο τάξεις, τους παλιούς συμβούλους των βασιλέων, που αποτέλεσαν την ανώτερη, τη συγκλητική τάξη (**senatorius ordo**), από την οποία εκλέγονται κατά κανόνα οι άρχοντες, κι όλους τους άλλους, τη λαϊκή τάξη (**plebs** ή **plebes**), που είχαν το δικαίωμα μόνο να εκλέγουν, όχι να εκλέγονται. Με την πάροδο των χρόνων, την επέκταση της επικράτειας και την αύξηση του πλούτου, δημιουργήθηκε και μιά τρίτη ενδιάμεση τάξη, η ιππική τάξη (**equester ordo**), που αρχικά την αποτελούσαν σχετικά εύποροι Ρωμαίοι, όσοι δηλαδή μπορούσαν να θρέψουν άλογο και να υπηρετήσουν στο στρατό ως ιππείς. Αργότερα στην τάξη αυτή ανήκουν κυρίως πλούσιοι έμποροι και μεγάλοι γαιοκτήμονες, από τους οποίους δεν είναι λίγοι εκείνοι που διεκδικούν για τους γιούς τους την άνοδο στα ανώτερα και ανώτατα αξιώματα της πολιτείας.